

Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Kuningakülas riigimetsa kvartali PK067 eraldisel 1, kvartali PK069 eraldisel 10 ning kvartali PK078 eraldistel 3 ja 5 lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (registrikood 70004459) esindaja Erki Põldoja poolt 31.05.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (edaspidi MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, otsustab Keskkonnaamet:

1.1 Jätta algatamata Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Kuningakülas riigimetsa kvartali PK067 eraldisel 1, kvartali PK069 eraldisel 10 ning kvartali PK078 eraldistel 3 ja 5 (Permisküla metskond 9 maaüksus, katastriüksus tunnusega 22901:007:0220) lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Riigimetsa Majandamise Keskuse (registrikood 70004459) esindaja Erki Põldoja esitas 31.05.2024 Keskkonnaametile metsateatised, millega kavandatakse kvartali PK067 eraldisel 1, kvartali PK069 eraldisel 10 ning kvartali PK078 eraldistel 3 ja 5 lageraie kokku 6,52 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 1758 tm. Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris nr-tega 50001018672, 50001018674, 50001018687 ja 50001018718.

Kavandatud raiealad piirnevad siseriiklikult Vabariigi Valitsuse 17.12.2020 määrusega nr 97 „Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskiri” (edaspidi *kaitse-eeskiri*) kaitse alla võetud **Alutaguse rahvusparki Poruni, Üla-Poruni ja Gorodenka sihtkaitsevööndiga** ning Natura 2000 võrgustikku kuuluva **Puhatu loodusala ja Puhatu linnualaga**.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust

(KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhinnang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet teavitas 26.06.2024 haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste nr 50001018672, 50001018674, 50001018687 ja 50001018718 menetlustähtaja ületamisest (kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr 13-4/24/13703 all).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõige 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Lageraie on kavandatud 4 eraldiasetseva langina kokku 6,52 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 1758 tm. Lageraie on uuendusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 1), mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 6). Lageraie korral raiutakse raielangilt ühe aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud, välja arvatud seemnepuudeks jäetavad 20–70 hajali või mõnepuuliste gruppidega paiknevat mändi, arukaske, saart, tamme, sangleppa, künnapuud või jalakat ühe hektari kohta ja elujõuline järelkasv ning säilikpuud ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikud puud või nende säilinud püstiseisvad osad (MS 29 lõige 1). Seega, lageraie eesmärgiks on metsa uuendamine, uue metsapõlve rajamine.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Permisküla metskond 9 maatükis asub Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas. Kavandatud raieala jääb alale, kus kehtib Alutaguse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 285 kehtestatud Alutaguse valla üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud hooldusraiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

¹ Kättesaadav: <https://www.alutagusevald.ee/uldplaneering>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Permisküla metskond 9 maaüksuse sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, üksus asub hajaasustuspiirkonnas.

Kvartali PK078 eraldisel 5 kavandatud raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m)³ on 25.06.2024 registreeritud harvendusraie kvartali PK078 eraldisel 6 (8,15 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 706 tm), mis asub väljaspool Alutaguse rahvusparki ning Puhatu loodusala ja Puhatu linnuala.

Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Kvartali PK067 eraldisel 1 kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv angervaksa kasvukohatüübi kase enamusega puistu, kvartali PK069 eraldisel 10 kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv karusambla-mustika kasvukohatüübi kuuse enamusega puistu, kvartali PK078 eraldisel 3 kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv tarna-angervaksa kasvukohatüübi kase enamusega puistu ja kvartali PK078 eraldisel 5 kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv karusambla-mustika kasvukohatüübi kase enamusega puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”. https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

Kavandatavast raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, kuid need ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raie kavandatakse metsamaastikus, raieala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) andmetel asuvad kõik kavandatud raiealad II kategooria kaitsealuse⁴ liigi **metsise (*Tetrao urogallus*)** piiritletud elupaigas registrikoodiga KLO9133453 ja kvartali PK069 eraldis 10 ka II kategooria kaitsealuste⁵ loomaliikide (**nahkhiirlased (*Vespertilionidae sp.*), sh põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*)**) elupaigas registrikoodidega KLO9104766 ja KLO9104623.

Kavandatud raiealade mõjualasse (milleks loetakse kuni 30 m) jäävad **Alutaguse rahvusparki Poruni, Üla-Poruni ja Gorodenka sihtkaitsevöönd**, Natura 2000 võrgustikku⁶ kuuluvad **Puhatu loodusala ja Puhatu linnuala, projekteeritav Alutaguse rahvusparki Alutaguse piiranguvöönd**, I kategooria kaitsealuse⁷ liigi **merikotka (*Haliaeetus albicilla*)** elupaik registrikoodiga KLO9128315, II kategooria kaitsealuste liikide **nahkhiirlased (liigini määramata) (*Vespertilionidae sp.*)** elupaik registrikoodiga KLO9104766, **põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*)** elupaik registrikoodiga KLO9104623, **hõbe-nahkhiir (*Vespertilio murinus*)** elupaik registrikoodiga KLO9116038, III kategooria kaitsealuste liikide⁸ **taiga-peenpoorik (*Skeletocutis odora*)** kasvukoht registrikoodiga KLO9601064 ja **sulgjas õhik (*Neckera pennata*)** kasvukoht registrikoodiga KLO9403618 ning loodusdirektiivi⁹ I lisas nimetatud **elupaigatüübid vanad laialehised metsad (9020*), vanad loodusemetsad (*9010) ja rohunditerikkad kuusikud (9050)** ning **vääriselupaik nr. E01021** (registrikood VEPE01021).

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava raieala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatud raie töödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

⁴ Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrus nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 8 lg 2 p 16.

⁵ Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrus nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 8 lg 2 p 50 ja 51.

⁶ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”.

⁷ Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrus nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 4 lg 2 p 5.

⁸ Keskkonnaministri 19.05.2004 määrus nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine” § 1 lg 3 p 6 ja § 2 p 8.

⁹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raiete mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- raialal ja selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata.

Välisõhk ja kliima- kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, langi suurus ei ületa MS § 29 lõikega 11 sätestatud maksimaalselt lubatud lageraielangi pindala ja alale jäetakse säilikpuid ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikke puid vähemalt 5 tm/ha, seega ei mõjuta raie eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- kavandatud raied neid elemente ei mõjuta. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raied on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega kuni 1 (2) kuu(d). Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju. Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid kaitsealuseid loodusobjekte raietööd ei mõjuta.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatud raialade 30 m mõjualasse jäävad Puhatu loodusala ja Puhatu linnuala.

Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktis 42 ja lisa 1 punkti 2 alapunktis 322.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Puhatu loodusala ja Puhatu linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi¹⁰ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

Looduskaitseseaduse (LKS) § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

¹⁰Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande¹¹ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatud raiealad ei asu Puhatu loodusalal ega Puhatu linnualal, kuid loodus- ja linnuala jäävad raiete 30 m mõjualasse, kusjuures kvartalitel PK067 ja PK069 kavandatud raiealade ning loodus- ja linnuala vahele jääb kaardiandmetel vähemalt 15 m laiune ala (kraavitrass, tee, siht).

Kõik kavandatud raied jäävad **Puhatu linnuala** kaitse-eesmärgiks oleva II kategooria kaitsealuse linnuliigi **metsise** elupaika. Kavandatav raie ei kahjusta ülemäära metsise elupaigaks sobivat maastikku kuna kavandatud raielangid on väikesed ja moodustavad metsise elupaigast vaid väga väikese osa, mis elupaiga pindala ja ringpiiriga võrreldes on ebaoluline. Seega kavandatud raied oluliselt nimetatud liiki ei mõjuta.

Nagu enamik liike, on metsis tundlik munemis- ja haudumisaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava¹² kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks pesitsusperioodil tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Pesitsusaegsed raied võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Pesitsuse ja poegade kasvatamise perioodiks on metsise puhul ajavahemik 1. aprillist kuni 15. juulini. Sel perioodil elupaigas raietöödest hoidumine aitab vältida metsiste sigimisaegset häirimist ning pesade ja munade hävitamist ja tagada metsiste eduka pesitsemise. Tulenevalt LKS § 55 lõikest 5 on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik häirimine paljunemise ja poegade kasvatamise ajal keelatud, mistõttu seatakse raietöödele ajaline piirang.

Kvartalitel PK069 ja PK078 kavandatud raiete mõjualasse (Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade ning siseriikliku kaitseala Alutaguse rahvusparki Gorodenka sihtkaitsevööndi piiresse) jääb ka Puhatu linnuala kaitse-eesmärgiks oleva I kategooria kaitsealuse linnuliigi **merikotka** elupaik. Kuna merikotka elupaigaks on piiritletud sobiv metsaala, kus antud juhul raiet ei tehta ja seega elupaiga pindala ei vähendata ning EELISE andmetel (10.06.2018 vaatluse seisuga) on pesa varisenud, siis raie merikotka pesitsemist ei kahjusta. Eeltoodust lähtuvalt ei mõjuta kavandatud lageraie oluliselt merikotka elupaiga seisundit ja on kooskõlas linnuala kaitse-eesmärkidega.

Metsise ja merikotka ning nende elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega (sh LKS-ga). Alutaguse rahvusparki moodustamisel (sh piiride paika panemisel ja kaitsekorra määramisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud.

Kavandatavatel raiealadel ei ole registreeritud **Puhatu loodusala** kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe. Kvartali PK067 eraldisel 1 kavandatud raie mõjualasse (Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade ning siseriikliku kaitseala Alutaguse rahvusparki Üla-Poruni sihtkaitsevööndi piiresse) jääb ala, kus on inventeeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp **vanad laialehised metsad (9020*)** (metsaelupaik), mis on Puhatu loodusala

¹¹ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

¹² Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kinnitatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava” (leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRRkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>).

kaitse-eesmärgiks. Antud elupaik on esinduslikkusega B (esinduslik) ja elupaigatüübi üldine looduskaitsealine väärtus (üldine hinnang elupaiga kaitseväärtusele) on hinnatud väärtusega C (keskmine). Metsaelupaigatüübi alal raiet ei toimu, seega elupaiga pindala ei vähendata. Uuringu (Runnel, K. 2021) andmetel võib piirnev raie 30 m servavööndis vähendada nii sihtliikidele olulisi elupaiku (struktuurielemente) kui ka otseselt sihtliikide ohtrust ja liigirikkust. Seega, metsaelupaigale võib mõjuala ulatuses lageraie (ja teiste raiete, mille tulemusel tekib lage ala) tegemisel olla negatiivne mõju. Kaardiandmetel jääb eelnimetatud metsaelupaiga ja kvartali PK067 eraldisel 1 kavandatud raieala vahele Paradiisi tee ja kraav (kokku ca 17 m laiune trass), seega valgustingimused täiendavalt oluliselt ei muutu, raieala paikneb elupaigast lõunas ehk risti valitsevatele tuultele, mistõttu raie ei suurenda tõenäoliselt ka tormikahjustuste ohtu, samuti on raielangi laius elupaiga poolses otsas väikese ulatusega (ca 35 m) ja selle pindala (1,97 ha) elupaiga pindalaga (47.02 ha) võrreldes väga väike. Seega raie oluliselt metsaelupaika ei mõjuta.

Kvartali PK069 eraldisel 10 kavandatava raieala mõjualasse (Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade ning siseriikliku kaitseala Alutaguse rahvusparki Gorodenka ja Poruni sihtkaitsevööndi piiresse) jäävad alad, kus on inventeeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübid (metsaelupaigad) **rohunditerikkad kuusikud (9050)** ja **vanad loodusmetsad (9010*)**, mis on samuti Puhatu loodusala kaitse-eesmärgiks. Viimati nimetatud elupaik jääb ka kvartali PK078 eraldisel 3 ja 5 kavandatud raieala mõjualasse. Antud elupaigad on esinduslikkusega B (esinduslik) ja elupaigatüüpide üldine looduskaitsealine väärtus (üldine hinnang elupaiga kaitseväärtusele) on hinnatud väärtusega B (kõrge). Metsaelupaigatüüpide alal raiet ei toimu, seega elupaikade pindala ei vähendata. Kvartali PK069 eraldisel 10 kavandatud raieala ja elupaikade vahele jääb ca 15 m laiune ala (kraav ja siht), seejuures paikneb elupaik 9010* raiealast idasuunas, mistõttu võib esineda mõningast tuulemurru ohtu elupaiga servaalal, kuid arvestades elupaiga suurust (pind 314.11 ha), siis ei ole mõju oluline. Metsaelupaik 9050 jääb raiealast kagusuunda, mistõttu täiendava tormikahjustuse oht on väike ja kavandatud raie oluliselt antud elupaiga mikrokliimaatilisi tingimusi ei muuda, seega raie metsaelupaika oluliselt ei mõjuta.

Antud juhul puudub raiealadel ja elupaikadel ühine piir, elupaigad on pindalalt raiealadega võrreldes tunduvalt suuremad, raiealad ei ava elupaiku valitsevatele tuultele (ei suurenda eeldatavalt oluliselt tormikahjustusi) ega ka kõrvetavale päikesele. Eeltoodust võib järeldada, et kavandatud raietel ei ole olulist mõju metsaelupaikadele. Võib esineda mõningast valgustingimuste muutust eeskätt vahetult piirnevatel aladel, kuid elupaikade kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur säilivad.

Kavandataval raiealal ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud lisaks eelnimetatutele muid Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega kaitsealuste liikide leiukohti.

Puhatu loodusala ja Puhatu linnuala kaitse-eesmärkide kaitse on tagatud siseriikliku kaitseala (Alutaguse rahvuspark, mis hõlmab terve loodus- ja linnuala) moodustamisega. Alutaguse rahvusparki kaitsekord on sätestatud kaitse-eeskirjas ja LKS-s. Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paika panemisel ja kaitsekorra kavandamisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kavandatava raiega raiutakse väike osa Puhatu loodus- ja linnuala ringpiirist, võrreldes kogupiiriga.

Kavandatav raietegevus Puhatu loodusala ja Puhatu linnuala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Puhatu loodusala ja Puhatu linnuala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Kavandatud raieala asub II kategooria kaitsealuse liigi metsise elupaigas ja I kategooria kaitsealuse liigi merikotka elupaik ning loodusdirektiivi elupaigatüübid 9010*, 9020* ja 9050 jäävad raieala 30 m mõjualasse. Mõju Alutaguse rahvuspargi kaitse eesmärkidele (metsis, merikotkas, metsaelupaigad 9010*, 9020* ja 9050), mis kattuvad Puhatu loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Kvartali PK069 eraldisel 10 kavandatud raieala jääb ka II kategooria kaitsealuste loomaliikide (**nahkhiirlased (*Vespertilionidae* sp.)**, sh põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*)) elupaika ning eraldise kirdenurgast mõne m kaugusel on registreeritud ka hõbe-nahkhiir (*Vespertilio murinus*) vaatlus. Kõik Eestis esinevad nahkhiired on kantud Euroopa Liidu nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi loodusdirektiiv) IV lisasse. Nahkhiirlaste (*Vespertilionidae*) kaitse tegevuskava¹³ kohaselt kasutavad nahkhiired looduslike varjupaikadena peamiselt puuõõnsuseid. Toitumispaikeks on tihti vanad metsad ja metsaservad. Metsamajandamisega seotud ohuteguriteks on loomade otsene hukkumine, ohustav häirimine või elupaikade seisundi halvenemine. Metsaraie (eelkõige lõppraiete) tulemusena hävivad nahkhiirte varjupaigapuistud ning intensiivse metsamajandamise tulemusena kaob metsade looduslik struktuur ning vanad ja surnud puud, kaovad olulised toitumis- ja varjupaigad, mille tulemusel see paik muutub nahkhiirtele kõlbmatuks. Sellele võib lisanduda nahkhiirte otsene hukkumine ja häirimine, kui metsatöid tehakse soojal aastaajal. Emasloomad kogunevad poegimiskolooniatesse (kogum, mille moodustavad poegimiseks ja poegade kasvatamise ajaks täiskasvanud emasloomad) mais või juuni alguses, pojad sünnivad tavaliselt juuni teisel poolel või juuli alguses ning poegimiskolooniad püsivad koos kuni poegade iseseisvumiseni juulis-augustis. Poegimiskolooniate ajal, st 1. maist 15. augustini, on oluline piirata majandustegevust (sh raieid) piiritletud elupaikades. Tulenevalt LKS § 55 lõikest 6 on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal, mistõttu seatakse kvartali PK069 eraldisel 10 kavandatud raie töödele ajaline piirang. Kuna nimetatud eraldis jääb ka metsise elupaika, siis on tööd kvartali PK069 eraldisel 10 nahkhiirte ja metsiste paljunemisperioodil 1. aprillist kuni 15. augustini keelatud.

Kavandatud lageraie (0,6 ha) moodustab antud nahkhiirte elupaigast (kogupind 44,81 ha) vaid ca 1%. Lisaks on põhja- ja hõbe-nahkhiir soodsas seisundis ja Eestis kasvava arvukusega. Leiukohtade piiritlemisel on juba arvestatud, et liikidel oleks piisavalt suur ja sobiv elupaik. Alutaguse rahvuspargi Poruni ja Gorodenka sihtkaitsevööndi kaitsekord, mis mh hõlmab majandustegevuse ja loodusvarade kasutamise keeldu, tagab kaitse ka antud liikidele. Seega kavandatud raied eeldatavalt oluliselt nimetatud liike ei mõjuta.

Kvartali PK069 eraldisel 10 kavandatud raieala mõjualasse (kagusuunas ca 15 kaugusele vääriselupaiga ja Alutaguse rahvuspargi Gorodenka sihtkaitsevööndi alale) jäävad III kategooria kaitsealuste liikide sulgjas õhik (*Neckera pennata*) ja taiga-peenpoorik (*Skeletocutis odora*) kattuvad kasvukohad. Nimetatud liikide kaitse ei kuulu Alutaguse rahvuspargi ega Puhatu loodusala kaitse-eesmärkide hulka, kuid LKS 55 lõike 8 kohaselt on keelatud III kaitsekategooria taimede hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas.

Sulgjas õhik kasvab elusatel lehtpuutüvedel peamiselt vanades ning küpsetes, inimese poolt vähe mõjutatud metsades. Ohuteguriteks on puuliikide osakaalu muutmine metsades, metsade

¹³ Keskkonnaameti peadirektori 15.03.2017 käskkirjaga nr 1-1/17/150 kinnitatud "Nahkhiirlaste (*Vespertilionidae*) kaitse tegevuskava" (leitav https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/liigikaitse/nahkhiirlaste_tk.pdf)

vanuse muutumine (vanade metsade ja suurte puude kadumine, lageraied, elupaikade killustumine).

Taiga-peenpoorik kasvab vanades viljakates metsades, peamiselt laane- ja salumetsades lamapuidul, peamiselt kuusel ja haaval. Üheaastane viljakeha on liibuv ja valge, kuivades muutub kõvaks ja tumeneb pruunikaskreemiks. Eestis haruldane. Ohuks on lagunevate ja õõnsate ning kuivade puude kadumine/hulga vähenemine, metsade vanuse muutumine: vanade metsade ja suurte puude kadumine, lageraied.

Sulgja õhiku ja taiga-peenpooriku leiukohtadel puudub kavandatava raiealaga ühine piir (raie jääb leiukohast ca 15 m kaugusele) ning leiukohtade piiritlemisel on juba arvestatud, et liikidel oleks piisavalt suur ja sobiv elupaik/kasvukoht. Alutaguse rahvusparki Gorodenka sihtkaitsevööndi kaitsekord, mis mh hõlmab majandustegevuse ja loodusvarade kasutamise keeldu, tagab kaitse ka antud liikidele. Kuna raiega leiukohtade pindala ei vähendata, siis raie oluliselt nimetatud liike ei mõjuta. Alal võib esineda vaid väga vähesel määral valgustingimuste muutust elupaikade piiril, mis aga leiukohtade pindala ja ringpiiriga võrreldes on ebaoluline.

Kavandatud raieala 30 m mõjualasse jäävad Alutaguse rahvusparki Üla-Poruni, Poruni ja Gorodenka sihtkaitsevöönd ning projekteeritava Alutaguse rahvusparki Alutaguse piiranguvöönd. Olemasoleva Alutaguse rahvusparki kaitsekord on sätestatud Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskirjas ja LKS-s. Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgid on loetletud Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskirja §-s 1. Mõju Alutaguse rahvusparki kaitse eesmärkidele (merikotkas, metsis, elupaigatüübid 9010*, 9020* ja 9050), mis kattuvad Puhatu linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Alutaguse rahvusparki Poruni sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on koosluste arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina, vajaduse korral inimtegevusest rikutud koosluste looduslikkuse eelnev taastamine, elustiku mitmekesisuse säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Üla-Poruni ja Gorodenka sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on koosluste tüüpide säilitamine või taastamine, neile omase liigilise ja vanuselise struktuuri hoidmine, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse (kaitse-eeskiri § 9 lõiked 1 ja 2).

Kvartali PK069 eraldisel 10 kavandatava raieala mõjualasse (kagupoolsest nurgast 15 m kaugusele Alutaguse rahvusparki Gorodenka sihtkaitsevööndi piiresse) jääb vääriselupaik nr E01021. Vääriselupaiga piiritlemisel on juba arvestatud, et kõik väärtused oleks kaitstud. Kuna vääriselupaiga alal raiet ei teostata, see jääb mõjualasse vaid ca 0,04 ha ulatuses, siis raie ei avaldaks oluliselt vääriselupaika ka valitsevatele tuulele ja kavandataval raiel vääriselupaigale olulist mõju ei ole. Alutaguse rahvusparki sihtkaitsevööndi kaitsekord, mis mh hõlmab majandustegevuse ja loodusvarade kasutamise keeldu, tagab kaitse ka nimetatud vääriselupaigale.

Teisi kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitsealuste liikide leiukohti, kavandatavale raiealale ega selle mõjualasse ei jää.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kvartali PK078 eraldisel 5 kavandatud raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m) on 25.06.2024 registreeritud harvendusraie kvartali PK078 eraldisel 6 (8,15 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 706 tm), mis asub väljaspool Alutaguse rahvusparki ning Puhatu loodusala ja Puhatu linnuala.

Kavandatud raied on kooskõlas üldplaneeringuga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega ei ole kavandatavatel raietel eelduslikult olulist koosmõju kaitse-eesmärkidele.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Säilikpuid tuleb lageraielangile jätta vastavalt MS § 29 lõige 1 punkti 3 nõuetele (kuni 5 ha suuruse langi puhul vähemalt 5 tm/ha). Nõuded säilikpuude ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks jäetavate puude ja nende säilitamise kohta on sätestatud metsa majandamise eeskirja §-s 13. Antud juhul on soovitatav valida säilikpuud metsiste ja nahkhiirte elupaiganõudlusest lähtuvalt.

LKS § 55 lõige 6 järgi on kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmise ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal keelatud. Raietööde (sh metsamaterjali kokkuvedu) tegemine on metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodil 1. aprillist kuni 15. juulini keelatud ning metsiste ja nahkhiirte paljunemisperioodil 1. aprillist kuni 15. augustini. LKS § 55 lõige 6¹ sätestab, et keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani, seega tagab raietöödele seatud ajaline piirang pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

Soovitused lähtuvalt metsise elupaiganõudlusest:

1. Jätta säilikpuudeks suuremaid haralisi mände ja olemasolul haabasid (sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks).
2. Hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raidmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt metsiste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele.
3. Metsa uuendamisel eelistada võimalusel peapuuliigina mändi.

Soovitused lähtuvalt nahkhiirte elupaiganõudlusest:

Säilitada õõnsustega, nn metsahundi tüüpi puid, surnult seisvaid puid ja tüükaid, samuti puid (vanad haavad), kuhu sagedamini tekivad nahkhiirtele sobivad õõnsused.

Metsa kokkuveoteede, laoplati, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandatud lageraietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Puhatu linnuala ja Puhatu loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.

2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.

3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.

4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhindangu koostaja:

Mare Rennel
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond